

Pracovný list – slovesné gramatické kategórie a ich využitie v komunikácii

TEXT 1

Vážený pán kolega,

Tento mail Vám píšem, lebo obdivujem Vašu prácu a projekty, ktoré ste v poslednej dobe vytvoril. Ako sa vám podarilo spojiť do jedného celku také odlišné nápady. Musím uznať, že práca, ktorú ste napísal spolu s Vaším spolupracovníkom, nemá v našej firme obdobu. Prosím vás, aby ste prijal od nás dar v podobe čestného vyznamenania, ktoré Vám udelíme zajtra na slávnostnom obede s vedením.

S pozdravom,
vedúci personálneho
oddelenia,
Milan Chlebnický

1. Nájdi v texte chyby. Prepíš chybné časti e-mailu tak, aby bol gramaticky a pravopisne korektný.
2. Predstavte si, že asistent pozýva pracovníka na odovzdávanie čestného vyznamenania osobne. V dvojiciach vytvorte scenár na krátku scénu tejto modelovej situácie tak, ako by sa odohrala na začiatku minulého storočia. Podmienkou je, aby si účastníci komunikácie vo vašej scéne navzájom onikali.

TEXT 2

Zato tajomného muža, ktorý im _____ (priniesť) vodu, _____ (môcť, dávať). _____ (mať) na sebe nejaké vrece, hnedé ako zoraná zem, alebo niečo, čo sa vrecu veľmi podobalo, ale napriek hrubej látke a neforemnému strihu v ňom _____ (vyzerať) ako v nádhernom a bohatom rúchu. _____ (chápať), čím to je, ale bolo to tak. Mimovoľne sa k nemu sťahovali bližšie a bližšie. Tomáš si _____ (uvedomil) pozoruhodnú vec.

„A čo _____ (robiť), aby sme draka _____ (nezobudiť)?“ _____ (spýtať). „Podľa našich pravidiel ho _____ (prebudiť) padajúce kamene, ale čo s tým? _____ (správať) ticho, aby hluk _____ (strhnúť) lavínu? Alebo - _____ (môcť) by si nás tým chodníkom _____ (previesť)?“

„A čo _____ (povedať) vaše pravidlá?“ pobavene na neho _____ (žmurknúť) Brat pieseň. „Veď vám každý pomocník _____ (môcť, pomôcť) len raz. **(Zuzana Holasová, Trip)**

3. Doplňte na vynechané miesta v texte vhodný tvar slovesa v zátvorke. **Zmeňte ho len v prípade, že je to nevyhnutné.** Ak je to potrebné, môžete si pomôcť aj neplnovýznamovými pomocnými slovesami a predponami.
4. Určite vid všetkých doplnených slovies v texte.

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

5. Spojte jednotlivé vety so špecifickými druhmi plurálu, ktoré sú v nich použité. Svoje spojenia ústne zdôvodnite. Na prázdny riadok dopíšte ešte jednu vetu, v ktorej použijete rovnaký typ plurálu.

Empatický plurál

V našej práci sa venujeme problematike elektrických výbojov.

Materský plurál

Vieme, že bývalý predseda jednotlivých odborov boli skorumpovaní.

Autorský plurál

V tom čase, poslali sme po svoju manželku, aby nás prišla navštíviť.

Majestátny plurál

A lieky budeme poctivo brať až do Vianoc, však?

Alibistický plurál

Spinkáme iba vtedy, keď sme napapaní.

TEXT 3

Milan sa už druhýkrát pohádal so svojou frajerkou. Neustále ho presviedča: „Tvoje bolesti hlavy sú spôsobené **tvojim** hrbením sa za počítačom. Ja ti to hrbenie normálne zakazujem! Kvôli tvojej bezpečnosti!“ Neustále mu s tým pili uši. Akoby nebolo nič dôležitejšie ako jeho chrbát. A pritom všetka jeho snaha sa ukazuje zbytočná. **To** schránky mu prišiel list s hrozivým titulkom: „Oznamujeme Vám, že Vás na univerzitu neprijímame.“ Milan tomu odmietal uveriť. To je nezmysel. Ako sa to mohlo stať? Veď bol celý rok pravidelne testovaný z predmetov. Výsledky mal vždy vynikajúce. Okrem toho sa mu nedarí ani v jeho podnikaní. Na dosiahnutie už stavil nemalé peniaze a je neskutočne zadlžený. Rozhodol sa, že s podnikaním skončí, ale posledné preteky boli mimoriadne úspešné. „Ak vyhráme ešte raz, staneme sa obhajcami titulu,“ presviedčal ho majiteľ koní, na ktoré stavil, „a to uvidíš **ako** zbohatneme.“ Milan však už teraz neverí ničomu. Na školu ho nevzali, frajerka ho komanduje, toto sa určite neskončí o nič lepšie.

6. **Preformuluj** nasledovné vety **pomocou zmeny slovesného času** tak, aby:

a) Pôsobili **menej presvedčivo**:

- To je nezmysel. - _____
- Bolesti hlavy ti spôsobuje tvoje hrbenie. - _____

b) Pôsobili **zdvorilejšie**:

- Oznamujeme Vám, že Vás na univerzitu neprijímame

- Zakazujem ti to kvôli tvojej bezpečnosti.

c) Pôsobili **presvedčivejšie**:

- ... je neskutočne zadlžený. Rozhodol sa, že s podnikaním skončí.

- Posledné preteky boli mimoriadne úspešné. Ak vyhráme ešte raz, staneme sa obhajcami titulu.

7. **Vypíš z textu 2 vety s trpným tvarom slovesa a preštylizuj ich na vety s činným tvarom slovesa:**

- _____

- _____

8. Vypíš z textu aspoň 2 vety s činným tvarom slovesa a preštylizuj ich na vety, v ktorých bude sloveso v trpnom tvare tak, aby jedna veta obsahovala zvratný trpný tvar slovesa a druhá opisný.

- _____

- _____

TEXT 4

... cestopisy sira Johna Franklina **rozhodli** o mojom povolaní. Tajne — lebo by som sa ani **nebol odvážiť** zmieniť sa matke o takomto zámere, ktorý **by jej iste bol** z tej duše protivný — som sa rozhodol, stať sa bádateľom v polárnych končinách. Ba ešte viac, začal som sa tiež hneď **pripravovať** na toto povolanie. V Nórsku vtedy ešte **nebol organizovaný** šport, tak, ako je dnes všade pre pestovanie tela. Jediné dva druhy športu, ktoré sa **pestovali**, **bol** futbal a lyže... Rýchle ubývalo našich síl. Bolo ešte šero, keď ma vykopal, ale obidvaja sme boli príliš rozčúlení, aby sme boli mohli pomýšľať na ďalší odpočinok. Obloha bola dosť jasná, aby sme **sa boli mohli** riadiť hviezdami; i neváhali sme **sa vydať** na ďalšiu cestu. Boli sme už zase dve hodiny na pochode, môj sprievodca stále napredku — ale naraz zmizol, ako by ho zem bola pohltila. Vytušil som, že zapadol do niektorej snehovej jamy a pudom **súc** vedený, hneď som sa ho jal zachraňovať. Vrhol som sa na zem a zachvíľu som začul volať: „**Nehýb sa!** Spadol som do trhliny.“ Zrútil sa do hĺbky 30 stôp, na šťastie **dopadol** však nznak, takže vak, ktorý mal zvinutý na chrbte, pád zmiernil. **Rozumie sa**, že sme sa hneď vzdali pokusu pokračovať v ceste ešte pred svitaním. Potom sme sa opäť vydali na ďalšiu púť — tak sa zdalo, že beznádejnú. Už štyri dni sme boli bez jedla a tá slabá múčna kašička, ktorú sme dva dni pred tým zjedli, nám mnoho sily nepridala. Nebolo už ďaleko do úplného vyčerpania posledných síl. (R. Amundsen: Človek objaviteľ/upravené)

1. Vyznač v texte jednu vetu, v ktorej je použitý podmieňovací spôsob v minulom aj v prítomnom čase.
2. Ak je to možné, urči gramatické kategórie a vid **tučným** vyznačených slovies z textu. Ak to nie je možné, vysvetli prečo.

3. Vypíš z textu sloveso, ktoré môžeme označiť za zastarané. Akým iným slovesom by si ho nahradil v modernom texte?
4. Prepíš/prerozprávaj text tak, aby si v ňom nepoužil ani jeden podmieňovací spôsob slovesa v minulom čase. Dávajú vety rovnaký zmysel? Prečo podľa teba využíval autor v texte podmieňovací spôsob v minulom čase? Ako sa text zmení ak v ňom podmieňovací spôsob v minulom čase nepoužiješ?

4. Prepíš/prerozprávej text tak, aby si v ňom nepoužil ani jeden podmieňovací spôsob slovesa v minulom čase. Dávajú vety rovnaký zmysel? Prečo podľa teba využíval autor v texte podmieňovací spôsob v minulom čase? Ako sa text zmení ak v ňom podmieňovací spôsob v minulom čase nepoužiješ?